

gående Röösgren, hviken just var den, som skulle visa, om han hade någon Förmans ordres till den af honom i tängelset begångne våldsamhet *). Om Röösgren genast, såsom jag begärde, blifvit deröfver hörd, hade nödig uplysning i detta ämne straxt vunnits; hvilket var min afsigt med frågans framställande äfven i ransakningsmålet **), för att sedan, om laglig anledning dertill förekom, vända min talan emot den, som befallningen gifvit ***). Sannolikt är likväl, att om Röösgren haft ordres till sitt förhållande inom fängelset, hade han väl, till sitt skyddande, i besvären till Kongl. Hofrätten sådant upgifvit, likasom han redan vid Tingsrätten föredde arresterings-orderne: och sedan Röösgren, utan att häröfver varda hörd, aflidit, var denna fråga, i afseende på Konungens Befallningshafvande, förfallen; ty skäligen kunde icke väntas, att Konungens Befallningshafvande, som förklarade sig ej förr än långt efteråt hafva ens alvetat, det pinliga förhör i häktet förelupit, skulle medgifva sig hafva dem anbefallt, enär våldsvärkaren sjelf sådant ej föreburit †). Icke eller kunde jag, utan

*) Detta är rättegångs-ordning. När man skall söka en uplysning emot någon; stämmer man icke honom, utan en annan, som i hans frånvaro skall gifva denna uplysning. Och om den stämde dör; så frågar man aldrig mer efter saken.

**) Hvilket ransaknings-mål? Det fanns, efter konstordets betydelse, blott ett sådant i hela samlingen, nemligen det om föregifvet myteri af Hr. Leyonmarck. Var det i detta mål, som Hr. Laurin framställde frågan om pisknings-ordres till Röösgren?

***) Se nyss förut noten: Detta är rättegångs-ordning.

†) Och dertill var frågan förfallen! Åklagaren var icke skyldig att framställa den mot dem hon angick, då hans remiss innehöll den? Han förklarar sig i stället, å deras väg-

någon angifvelse eller något bevis, en sådan talan emot Embetsmannen anställa ††).

Annå har jag ej fått del af den vid Stockholms Norra Förstads Kämnars-Rätt hållne, af Capitain Leyonmarck åberopade ransakning öfver Vaktmästaren Grönberg; men som Capitainen nu bifogat ett utdrag deraf, innehållande Jungfru Anna Lovisa Kysells vittnesmål emot Grönberg; deruti hon angifvit Landssekreteraren von Sydow att hafva varit tillstädes vid ett med Drängen Petter Andersson å Smedjegården hållet förhör, der fråga varit om hans Broders och föräldrars delaktighet i mordet på Helsingholmen, och slag af en karbas blifvit utdelte; alltså och då Capitainen yttrat sig kunna genom flera vittnen fullkomna bevisningen härom, och tillika äskat, det Advocat-Fiskals-Embetet måtte åläggas i denna del af saken utvärka stämning; äfvensom han, längre fram i skriften, sjelf begär stämning, så väl å Herr Landshöfdingen Friherre Edelcreutz som å Landssekreteraren von Sydow, för att komplettera undersökningen i andra delar af målet †††); anhåller jag vördsammast, att Höglofl. Kongl. Hofrätten tackes häröfver meddela utlåtande, och dervid pröfva, om det kan vara enskildt part eller dess ombud tillständigt, att inmänga sig i Advocat-Fiskalens embetstalan och densamma efter godtycke utsträcka, så ock, om den af kla-

nar, och undervisar dem, att de icke kunna medgifva, hvad han borde fråga dem!

††) Säger Hr. L. detta å Justitiæ-Ombudsmannens vägnar, som befällt honom att anställa en sådan talan; lagt honom orden i munnen? Är det af honom, som Hr. L. fått tillåtelse att nedlägga hans talan?

†††) Nej, icke i andra delar af målet, utan just i desamma, som åklagaren bordt söka få kompletterade — och icke i annan händelse, än om åklagaren ej anbefalldes att utvärka stämning.

ganden föreslagne ytterligare behandling, både inom och utöfver gränsen af Herr Justitiæ-Ombudsmannens remiss, i fall den varder Advocat-Fiskals Embetet ålagd, bör, i målets nu varande och så långt framskridna skick, verkställas med eller utan formaliteten af stämning; hvilken dock, om den pröfves nödig, icke, emot 40 momentet af Kongl. Förklaringen den 23 Mars 1807, som jag efter hittills godkänd tillämpning ansett och ännu anser sträcka sig äfven till Konungens Befallningshafvande, lärer kunna den enskilda parten beviljas; helst alla de ämnen, som han i sin skrift anfört, innefatta egenskap af förmenta embetsbrott, derå, enligt samma lag-förklaring, han ej äger föra talan; hvilket ock torde gälla i afseende på förrberörde nya angivelse mot Herr Landssekreteraren von Sydow, enär den icke angår Herr Capitainen Leyonmarcks hufvudmän, utan mördaren Petter Andersson, för hvilken, medan han lefde, Capitainen ej varit laga ombud, än mindre, efter hans död kan å hans vägnar föra talan; icke eller är berättigad att bevaka samhällets allmänna rätt, den han till pretext föreburit *). Men om

*) Man ser, att prenter icke duga inför Hr. Laurin. Det besynnerliga är blott, att Hr. Leyonmarck skall hafva nyttjat till pretext en sak, som han aldrig nämnt. Aldrig har han sagt sig bevaka samhällets allmänna rätt, ehuru han kanske velat begagnad. Han har helt enkelt trott, att en miss-handlad äger få sin förfördelare straffad, på sitt eget påstående. Häril ligger visserligen också en samhällets allmänna rätt — och man borde tro, att den kan begagnas, då ingen lag sådant förbjuder. Roligt blir det att se, om nu alla Embetsmän förklaras för domare och således ställas under samma skydd mot enskild åttalan, hvarunder 1807 års Lag-förklaring ställt endast domare.

Att påstå detta, är likväl icke nog för Hr. Laurin. Han vill ej blott, att stämning skall

Kongl. Hofrätten, som enligt högstberörde författning äger bestämma formen för allmänna åklagarens talan emot embetsmän, pröfvar, att undersökning i detta ämne skall ske efter föregången stämning, bör den af Advocat-Fiskalen utverkas; och jag yrkar då, att Capitainen måtte genast åläggas upgifva de vittnen, hvarmed han tror sig kunna bevisningen i denna del fullkomna, så att de tillika må instämmas. **)

Hvad angår den af Capitain Leyonmarck gjorde anmärkning emot Konungens Befallningshafvande, för underlåten tillsyn öfver fängelset, eller dess vanvårdande; så hade Herr Justitiæ-Ombudsmannen ej anbefallt någon sådan talan i den Remiss, som låg till grund för min åtgärd ***); och jag hemställer ödmjukast, om den delen af Landshöfdinge-Embetsutöfning, som rör inspectionen öfver fängelserna, kan höra till Kongl. Hofrättens befattning och doms rätt †).

vägras; han vill, att icke ens påstående skola pröfvas, som göras utan stämning. Den Kongl. Förklaringen nöjer sig att låta saken nedläggas, om allmänt åttal ej finnes äga rum, och säger ingalunda, att enskild part ej skall få bevaka sin rätt och göra påstående om straff, då allmänt åttal sker.

**) Men hvad säger åklagaren sjelf härom? Är det honom likgiltigt, om stämning utverkas eller icke?

***) Gör det då icke an att sträcka sin talan till något, som ej finnes i remissen? — Vi tro aldrig, att det kan vara förbudet — dock att åttalet, i sådant fall, ej sker på remissens ansvar. Att nedlägga, hvad som blifvit remitteradt, det blott anse vi för olofligt, (se ofvanföre).

För öfrigt anmärkes, att Hr. L. också hade fått af Kongl. Hofrätten en remiss å handlagarne, och att efter en sådan remiss aldrig något hinder kan finnes att anställa all befogad talan, helst Kongl. Hofrätten i sådane fall alltid är skyldig att sjelfkräfd göra rättvisa. †) Ja se, den frågan är vigtig. Hofrätten en-

Det af Capitainen gjorde påstående, att både Herr Landshöfdingen och Landssekreteraren genast borde i häkte träda, och utur fängelset sig förklara, kan jag å Embetets vägnar icke understödja, såsom, efter min tanka, både olagligt och onödigt, enär, efter det af mig i slutpåståendet återopade lagrum, desse Embetsmäns ansvar i det högsta ej läser kunna gå längre än till embetets förlust, om än Kongl. Hofrätten skulle besluta actionens utsträckning till de af Capitainen väckte frågor, som ej äro till åtal remitterade *).

Tillämpningen af 20 Capitl. 7 §. Missgernings-Balken till förevarande mål, anser jag vara oriktigt, sakna laglig grund och förutsätta en egenvillig lagtolkning. All vidare vederläggning, än den Konungens Befallningshafvande redan i dess förklaring andragit, synes översködig **). Om lagstiftarens mening och afsigt varit, att den i 7 och 8 §§. af nyssnämnde Capitel stadgade bestraffning, för sjelfva våldsvärkaren, skulle lämpas äfven till Domare och Befallningshafvande, ***) som i detta afse-

sam är domstol öfver Konungens Befallningshafvandes embetsbrott. Höra nu brott i inspectionen öfver fängelserna icke till Hofrättens befattning och domsrätt; så finnes ingen domstol öfver dessa brott. Se der höjden af konst att excipera forum..

*) Om Kongl. Hofrätten skulle besluta en sådan utsträckning: — då nemligen denna domstol är skyldig, ovillkorligt skyldig, att sjelfkraft göra rättvisa! Undersök då, Herr åklagare, först, hvad som är rätt, säg er mening, om det påstådda bör vinna afseende, och inrätta derefter ert eget påstående, huru långt actionen bör utsträckas.

**) Och visserligen icke behörig af den allmänna åklagaren, så vida han ej är satt till de anklagades ombud.

***) När de nemligen äro sjelfva våldsvärkaren. Eller få de aldrig vara det? Få de aldrig så anses, om de äro det, om de just

ende finnas hafva embetsmagten missbrukat, hade sådant ofelbart någorstädes i lagen varit uttryckt: och då hade stadgandet i 37 §. af 17 Capitl. Rättegångs-Balken ej varit af den lydelse, det nu är †). På sådan grund har jag ej längesedan, i ett likartadt mål, der enskilde parten äfven hade yrkat edsöres straff, ††) förklarat mig ej kunna i detta påstående deltaga, utan ansett gerningen för ett svårt embetsbrott och påstått ansvar, liksom här, efter 1 Cap. 12 §. 1 momentet Rättegångs-Balken, som, efter målets omständigheter, dem endast Domaren äger att pröfva, †††) kan

i detta afseende embetsmakten missbrukat?

†) Med andra ord: Det skulle icke funnits en särskild lag mot tortur, föröfvad af Domare och Befallningshafvande, sedan det allmänna straffet för tortur en gång var utsatt, om lagen velat hafva Domare och Befallningshafvande straffade lika med andra för detta brott. Ingen strid härom. Men när häraf skall följa, att Domare och Befallningshafvande ej heller för brott genom häktande kunna straffas lika med andra; då möter den lilla svårigheten, att i sådant fall ingen lag mot detta brott, föröfvadt af Domare och Befallningshafvande, finnes, och att således just motsatsen tyckes följa, nemligen att de måste, i detta fall, straffas lika med andra — eller ock hafva frihet att ostraffade begå dessa grofva brott. — Mätte våra läsare studera lagen och se med egna ögon, om våra uppgifter och våra slutledningar hålla prof.

††) Hvad de enskilda parterna likväl tillåta sig! Äfven denne hade således gripit Hr. L. i embetet och yrkat straff. Kunna de då aldrig låta lära sig att lemna sina anspråk i Hr. L:s händer?

†††) Och emedan endast domaren äger pröfva, kan Hr. L. eller någon annan icke hafva en mening att föreslå domaren. Det blir då än mera förmätet, att vilja pröfva sjelfva domarens pröfning. Få se, hvad man vågar. Man skall imedlertid ombugsa sig efter orsaken till detta: endast domaren, och begrundas, om icke tilläffventyrs något anspråk

gälla till och med afsättning ifrån Embetet för alltid. *) Kongl. Hofrätten stannade då vid minsta ansvarsgraden, eller penningböter, till Ett hundra daler silfvermynt **). Jag underställde målet Kongl. Maj:ts pröfning och afbidar ännu dess nådiga utslag ***). Imedlertid har jag här följt samma grundsats vid lagens tillämpning, och äfven här öfverlemnadt till Domaren att, vid ansvarets bestämmande, pröfva detta målets serskilda omständigheter.

Sluteligen kan jag ej undgå att fästa Kongl. Hofrättens upmärksamhet vid det sätt, Herr Capitainen Leyonmarck nyttjat i sjelfva framställningen af sine anmärkningar och påståenden, hvilket skriftsätt inför en domstol jag anser vara högst oanständigt och vanvördeligt och hvartill äfven må räknas påståendet om arrest och edsöres straff, som ej kan vara gjort i annan afsigt, än att smäda och missfirma Embetsmännen, †)

på inspiration kan ligga till grund för detta domarens anspråk på uteslutande förnuft i vissa fall. Lagen är ingalunda klar i denna del. Den säger väl stundom: pröfve domaren; men aldrig: endast domaren.

*) Hvad tror Hr. åklagaren sjelf att det kan gälla i närvarande fall? Frågom honom icke. Han vill ej förnärma domarens pröfningsrätt. Han kunde göra skandal. Han kunde misshaga. Bevare honom Gud!

***) Saken är således klar. Hundrade daler, har ju domaren en gång sagt — och det i kraft af den makt, hyarmed endast han pröfvar.

****) Hvad är det, som Hr. åklagaren underställt? Var han missnöjd med pröfningen? Men huru kunde han det, han, som fränkänner sig all rätt att sjelf pröfva?

†) Gud vet — det är nästan värre, än smäda och missfirma. Hvem vill ej heldre smädas än straffas? Att säga sin nästa: du är en våldsverkare, visserligen är det att miss-

samt deras värde i allmänna omdömet nedsätta ††); då likväl hvar och en part, äfven den orätt lidande, är pliktig att i tal och skrift visa andra tillbörlig aktning †††). Jag påstår alltså, att Capitainen Leyonmarck, för sitt missfirmeliga skriftsätt emot sina vederparter, Herr Landshöfdingen Friherre Edelcreutz och Landssekreteraren von Sydow, bör, enligt 14 Capitl. 7 §. Rättegångs-Balken, dömas till det belopp af penningböter, som Kongl. Hofrätten skäligen pröfvar.

Capitainen har ock i omförmälte sin skrift på ett smädeligt sätt klandrat min handläggning vid målet och gjort mig, såsom Actor Publicus, svåra tillmälen af upsåteligt fel och efterlåtenhet i embetet, samt vrångvisa motiver dertill; en beskyllning, den jag under min tjugu-åriga tjenstetid †*) aldrig ådragit mig, och som jag hoppas †**) äfven här skall finnas vara ogrundad.

Jag hemställer derföre, om icke Capitainen Leyonmarck för mitt missfirmande i och för Embetet bör efter sistnämnde

firma honom. Men att bevisa, hvad man sagt, är att ännu svårare missfirma. Det finnes ett skriftsätt, som i denna väg är alldeles olideligt. Må ingen af oss, käre läsare, råka ut för dess grusliga hugg!

††) Ja, nedsättom aldrig någons värde. Må den ene vara lika god som den andre. Det upmuntrar. Det väcker ädel täflan. Förfölj om blott ett slags folk: dem, som smäda och missfirma så, som nyss sades.

†††) Ja, tillbörlig aktning. Den finner mången helt naturlig och lätt. Det är en simpel rättvisa, tycker man. Likväl bedrager man sig understundom. Det är ej alltid lätt att visa tillbörlig aktning. Vet du väl, läsare, hvilket slag deraf som är svårast? Jo, att akta den saklös, som saker är. Det går mot sjelfva domare-eden.

†*) Huru många åtal lika heskaffade med detta, kan väl Hr. L. hafva fört under de tjugu åren?

†**) Hoppas är för litet segdt.

